

ANKETA SODOBNOSTI XVIII:

Evropska poezija danes (II. del)

Spremna beseda

Ciril
Zlobec

Čeprav imamo kot narod, družba in država svoje posebnosti, v zadnjem času predvsem gospodarske narave, ostaja še zmerom kot ena naših najbolj nezamenljivih potreb, kulturnih, družbenih in gospodarskih, kar najbolj tesna povezava s svetom. V okviru svojih možnosti jo skušamo ohraniti tudi v Sodobnosti. Pri tem seveda ne gre samo za tisto obliko pretoka, ki nas seznanja z novimi vrednostmi o bolj ali manj znanih in že utrjenih vrednotah, pojavih in ljudeh, temveč tudi za tisti živi stik, ko hkrati in skupaj s to Evropo, ki je tudi naš prostor, ob spoznavanju drugega preverjamo in spoznavamo sebe. Takšna je bila tudi misel, ki nas je spodbudila, da smo sredi lanskega poletja odposlali svoja prva vabila za anketo naše revije o evropski poeziji tega našega časa, o poeziji kot umetniškem dejanju in občanski drži njegovega avtorja.

Prvih deset pesnikov smo predstavili v lanski deseti številki. Tokrat — v drugem delu te ankete — jih objavljamo še sedem, ob tem pa ugotavljamo, da bomo mogli ta kritični pregled današnje evropske poezije skleniti šele v eni prihodnjih števil, kajti že zdaj imamo v uredništvu nekaj prispevkov, ki pa še niso »anketno« opremljeni — avtorji ali naši posredniki v tujini niso namreč povsem razumeli namena naše ankete, ki hoče biti dokumentarna in umetniška hkrati.

Ta zamisel, ki se zdaj tako lepo uresničuje, nas je sicer razveselila, ker je odziv na naše vabilo mnogo večji, kot smo pričakovali, večja od pričakovanj pa sta tudi zanimivost in tehtnost besedil, ki jih prejemamo, vendar pa v isti sapi tudi ugotavljamo, kako težavno je in koliko truda in časa je potrebno, preden urednik tako zamisel lahko uresniči. Namreč: res je, da že dolgo vemo, kako daleč od »naravnega toka stvari« so naši stiki s tujino, vse, česar se lotimo, je skoraj po pravilu »delo od začetka«, z ničelne točke. Vsaka taka akcija terja od tistih, ki se je lotijo, ker vanjo verjamejo, ker verjamejo v njen pomen, da najprej »vzpostavijo zvezo« in se potem v dolgem in zamudnem dopisovanju trudijo, kako uskladiti pogovor, sporazumevanje. Z drugimi besedami: šele ob takih poskusih, ki hočejo preseči naključnost in se dokopati do zanesljive informacije, do reprezentativnega vzorca zaželenih raziskave — v našem primeru evropske poezije našega časa — se pokaže, kako malo je pravzaprav naravnih vezi, nepretrganega pretoka, plodne soodvisnosti, ki bi nas povezovali z Evropo, svetom. Nič ali skoraj nič se ne dogaja kot del normalnega, vsakdanjega življenja, kot samoumevno izpolnjevanje ene izmed prav tako samoumevno priznanih kulturnih, občanskih, civilizacijskih potreb našega, v vse smeri »odprtega« sveta. Že za samo vzpostavitev pogovora (da o dialogu, izme-

njavi mnenj, polemiki sploh ne govorimo) so potrebne nesorazmerno velike energije, čas, ki ga ne gre meriti po vrednostnih kriterijih tega, ki ga živimo, preveč je, skratka, odvisno o individualne iniciative, požrtvovalnosti posameznika ali skupine, premalo je vsakdanje navade, naravne vpetosti v naše življenje. (Resnično vsebinska (in hitra) komunikacija s svetom je seveda do nevidljivosti daleč od tiste, za katero se nam zdi, da ji že sipamo sol na rep, ker da jo že skoraj imamo v rokah, vsak v svoji dnevni sobi prek televizijskega ekrana, z njim da se bomo tudi mi Slovenci že jutri brez težav pogovarjali s svetom, vanj, v ta naš televizor, bo treba, že jutri, vgraditi samo še majhen dopolnilni element . . . a danes je na primer telefonski pogovor s tujino iz tako siromašnega uredništva, kot so vsa uredništva literarnih revij, ne samo razkošje, temveč že neodgovorno početje, ki si ga ne smemo in ne moremo privoščiti, zato je naša temeljna komunikacija pismo. Kot v dobrih, starih romantičnih časih. Če se kaj zatakne — spet pismo; če še zmerom ni vse jasno — novo pismo, ob čemer se misel na satelitsko tehniko zdi kot prevara . . .)

Naj še tako obračamo posebnosti svojega položaja, ki nas v nekaterih legah navdajajo s strahom in zaskrbljenostjo, v drugih s ponosom, bo vendarle držalo, da so prave zveze tiste, ki nas utrjujejo v občutku, da smo tudi mi sami svet (ne samo z moralno-etičnega stališča njegov del), da smo, s tem, kar pač smo, enako navzoči v njem kot on v nas. To je lahko marsikdaj muka, lahko tudi razlog za trdnost, plodna prst za kritično zavest o sebi. In taka navzočnost v obeh smereh vsaj na področju poezije je danes (in morala bi biti že včeraj) možna in potrebna. Človeka na tem našem slovenskem prostoru prav opogumlja odkrivanje, kako malo tujstva je pravzaprav med pesniki, tudi v občanskem smislu, kako mnogo istosti in dopolnjujoče se različnosti v pesmi, ki je tudi ta trenutek v vsej Evropi od vzhoda do zahoda globoka, iz dneva v dan globlja, osveščena in angažirana zvestoba brezpogojni svobodi in prav tako brezpogojnemu dostojanstvu človeka.

...

(Pri tem drugem delu ankete o evropski poeziji danes so uredniku pomagali: Philip D. Dracodaïdis za oba grška pesnika (čeprav pri enem nikakor ni bilo mogoče priti do pesnikove besede o sebi), Gállos Orsolya za Madžarsko, Mitja Sovrè je za Sodobnost pridobil švedskega pesnika, naš rojak, v Londonu živeči slovenski pisatelj Evald Flisar, pa oba angleška pesnika. Vsem iskrena hvala!)